

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА
ФРАНКА
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОГО ПРАВА**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи
та міжнародної співпраці
Львівського національного університету
імені Івана Франка доц. Різник С.В.

«30» серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНЕ МЕДИЧНЕ ПРАВО

галузь знань **08 «Право»**

спеціальність **081 «Право»**

освітньо-професійна програма **ОС Бакалавр**

вибіркова навчальна дисципліна

юридичний факультет

Львів – 2022 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальне медичне право» для студентів за галуззю знань 08 «Право» у межах освітньо-професійної програми ОС Бакалавр, 2022 р.

Розробник:

Раневич Орест Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент кафедри соціального права.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціального права
Львівського національного університету імені Івана Франка
(Протокол від «25» серпня 2022 року № 12)

Завідувача кафедри
соціального права

 проф. П.Д. Пилипенко

«25» 08 2022 року

Схвалено Вченою Радою юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право» у межах освітньо-професійної програми ОС Бакалавр) Протокол від «30» серпня 2022 року № 2

«30» 08 2022 р

Голова проф. В.М. Бурдін

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 4	Галузь знань 08 «Право»	вибіркова
	Спеціальність 081 «Право»	Рік підготовки:
		3-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр
		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2	Освітньо-професійна програма ОС Бакалавр	Лекції
		16 год.
		Практичні
		16 год.
		Самостійна робота
		88 год.
		Вид контролю: залік

Мова навчання - українська

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Соціальне медичне право» є формування у студентів необхідного обсягу теоретичних знань, набуття практичних навиків спеціалізованого правознавства й правозастосування, оволодіння достатнім рівнем правової культури і правосвідомості для забезпечення належного функціонування закладів охорони здоров'я, провадження медичної практики, запобігання негативним наслідкам медичної діяльності та дотримання прав людини у сфері охорони здоров'я.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Соціальне медичне право» є вивчення та забезпечення засвоєння студентами основних законодавчих положень стосовно права на охорону здоров'я, визначення його

змісту, а також здійснення окремих видів медичної діяльності та застосування юридичної відповідальності у сфері охорони здоров'я, аналіз навчальної та монографічної літератури, опанування фундаментальних понять навчальної дисципліни, поглиблення, конкретизація та систематизація знань, засвоєних під час лекційних та семінарських занять та у процесі самостійної підготовки, сприяння формуванню правової культури і мислення студента, прищеплення йому інтересу до вивчення цієї навчальної дисципліни, виховання високого рівня правосвідомості.

Результати навчання. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- міжнародно-правові стандарти в галузі прав людини та охорони здоров'я;
- чинне законодавство України про охорону здоров'я;
- права й обов'язки суб'єктів медичних правовідносин;
- механізми й процедури захисту прав людини у сфері охорони здоров'я (національні й міжнародні);
- види й підстави юридичної відповідальності у сфері охорони здоров'я;
- правові умови провадження окремих видів медичної діяльності.

вміти:

- застосовувати і тлумачити законодавство України та міжнародні стандарти у сфері охорони здоров'я;
- визначати правову природу прав людини у сфері охорони здоров'я;
- готувати необхідні процесуальні документи для захисту прав людини у сфері охорони здоров'я;
- використовувати судову практику для правозахисної і правозастосовної діяльності, в т.ч. правові позиції Європейського суду з прав людини, Верховного Суду.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Медичне право як правове утворення. Правові інститути медичного права

Тема 1. Право на охорону здоров'я та його правове забезпечення.

Тема 2. Правовідносини у сфері охорони здоров'я.

Тема 3. Правове регулювання господарської діяльності у сфері охорони здоров'я.

Тема 4. Правовий механізм реалізації та захисту прав суб'єктів у сфері охорони здоров'я.

Тема 5. Правове регулювання проведення медико-біологічних експериментів на людях.

Тема 6. Правове регулювання провадження фармацевтичної діяльності та забезпечення населення лікарськими засобами і виробами медичного призначення.

Тема 7. Законодавче забезпечення профілактики та лікування інфекційних захворювань.

Тема 8. Правове забезпечення репродуктивного здоров'я та репродуктивних технологій. Донорство за законодавством України.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усьог о	у тому числі				
л		п	лаб	Інд	Ср	
Тема 1. Право на охорону здоров'я та його правове забезпечення.	15	2	2			11
Тема 2. Правовідносини у сфері охорони здоров'я.	15	2	2			11
Тема 3. Правове регулювання господарської діяльності у сфері охорони здоров'я.	15	2	2			11
Тема 4. Правовий механізм реалізації та захисту прав суб'єктів у сфері охорони здоров'я.	15	2	2			11
Тема 5. Правове регулювання проведення	15	2	2			11

медико-біологічних експериментів на людях.						
Тема 6. Правове регулювання провадження фармацевтичної діяльності та забезпечення населення лікарськими засобами і виробами медичного призначення.	15	2	2			11
Тема 7. Законодавче забезпечення профілактики та лікування інфекційних захворювань.	15	2	2			11
Тема 8. Правове забезпечення репродуктивного здоров'я та репродуктивних технологій. Донорство за законодавством України.	15	2	2			11
Разом	120	16	16			88

Лекційний курс (денна – 16 год.)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна форма
1	Право на охорону здоров'я та його правове забезпечення.	2
2	Правовідносини у сфері охорони здоров'я.	2
3	Правове регулювання господарської діяльності у сфері охорони здоров'я.	2
4	Правовий механізм реалізації та захисту прав суб'єктів у сфері охорони здоров'я.	2

5	Правове регулювання проведення медико-біологічних експериментів на людях.	2
6	Правове регулювання провадження фармацевтичної діяльності та забезпечення населення лікарськими засобами і виробами медичного призначення.	2
7	Законодавче забезпечення профілактики та лікування інфекційних захворювань.	2
8	Правове забезпечення репродуктивного здоров'я та репродуктивних технологій. Донорство за законодавством України.	2
Разом		16 год.

Практичні заняття (денна – 16 год.)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна форма
1	Право на охорону здоров'я та його правове забезпечення.	2
2	Правовідносини у сфері охорони здоров'я.	2
3	Правове регулювання господарської діяльності у сфері охорони здоров'я.	2
4	Правовий механізм реалізації та захисту прав суб'єктів у сфері охорони здоров'я.	2
5	Правове регулювання проведення медико-біологічних експериментів на людях.	2
6	Правове регулювання провадження фармацевтичної діяльності та забезпечення населення лікарськими засобами і виробами медичного призначення.	2
7	Законодавче забезпечення профілактики та лікування інфекційних захворювань.	2
8	Правове забезпечення репродуктивного здоров'я та репродуктивних технологій. Донорство за законодавством України.	2
Разом		16 год.

Самостійна робота (денна – 88 год.)

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин (денна)
1.	Право на охорону здоров'я та його правове забезпечення.	11
2.	Правовідносини у сфері охорони здоров'я.	11
3.	Правове регулювання господарської діяльності у сфері охорони здоров'я.	11
4.	Правовий механізм реалізації та захисту прав суб'єктів у сфері охорони здоров'я.	11
5.	Правове регулювання проведення медико-біологічних експериментів на людях.	11
6.	Правове регулювання провадження фармацевтичної діяльності та забезпечення населення лікарськими засобами і виробами медичного призначення.	11
7.	Законодавче забезпечення профілактики та лікування інфекційних захворювань.	11
8.	Правове забезпечення репродуктивного здоров'я та репродуктивних технологій. Донорство за законодавством України.	11
	Разом	88 год.

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У ході викладання навчальної дисципліни підлягають використанню методи, спрямовані на:

- формування у студентів інтересу до пізнавальної діяльності й відповідальності за навчальну працю;
- забезпечення мисленнєвої діяльності (індуктивного, дедуктивного, репродуктивного та пошукового характеру);
- а також методи, пов'язані із контролем за навчальною діяльністю студентів.

Серед методів навчання, зокрема, підлягають застосуванню наступні: розповідь, пояснення, бесіда, лекція, демонстрація, спостереження, обговорення, дослідницькі проекти, підготовка презентацій.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Знання та навички студентів, отримані при засвоєнні навчальної дисципліни «Соціальне медичне право» оцінюються за рейтинговою системою.

Форми поточного контролю включають: оцінювання виконання домашніх самостійних завдань, тестів та контрольних робіт, виконаних студентами під час практичних занять.

Студент може отримати максимально 50 балів за усні відповіді або виконання тестів чи контрольних робіт, задач та інших завдань на практичних заняттях.

Неготовність до заняття або незадовільна відповідь (розв'язання задачі) також підлягають відповідній оцінці і студенту виставляється "0" балів. Студент повинен перездати незадовільну оцінку протягом двох тижнів і отримати позитивну оцінку, яка враховується під час визначення середнього балу поточної успішності. Не перекладена заборгованість тягне виставлення за залік оцінки «0» FX.

За результатами вивчення дисципліни студент отримує підсумкову оцінку за 100-бальною системою, яка розраховується як середньозважене оцінок за поточну успішність.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЄТЬСЯ СТУДЕНТАМ

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою (для екзаменів і заліків).

- при оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

- Шкала оцінювання: Університету, національна та ECTS**

<i>Оцінка в балах</i>	<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Визначення</i>	<i>За національною шкалою</i>	
			<i>Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку</i>	<i>Залік</i>
90 – 100	A	<i>Відмінно</i>	<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>
81-89	B	<i>Дуже добре</i>	<i>Добре</i>	
71-80	C	<i>Добре</i>		
61-70	D	<i>Задовільно</i>	<i>Задовільно</i>	
51-60	E	<i>Достатньо</i>		
0-50	FX	<i>незадовільно</i>	<i>незадовільно</i>	<i>Не зараховано</i>

90-100 балів (відмінно) - виставляється студенту, який дав повну і правильну відповідь на всі питання, що базуються на знанні нормативно-правових актів, судової практики та спеціальної літератури. Прояви уміння застосування набуті знання до конкретних суспільно-економічних ситуацій та здібності аналізу джерел вивчення даного курсу.

81-89 балів (дуже добре) - виставляється студенту, який дав не цілком повну але правильну відповідь на всі питання, що базуються на знанні предмету.

71-80 балів (добре) - виставляється студенту, який дав повну і правильну відповідь, але не на всі питання, або відповідь не базується на всіх складових джерелах вивчення. Тобто знав нормативно-правовий акт та судову практику але не знав інформації, що міститься у спеціальній літературі, чи інформації, яка міститься у інших джерелах. Однак у підсумку його відповідь повинна базуватись не менше ніж на двох базових джерелах.

61-70 балів (задовільно) - виставляється студенту, який не дав вичерпної детальної відповіді на питання контрольних завдань і яка базується тільки на одному із рекомендованих джерел вивчення матеріалу.

51-60 балів (достатньо) - виставляється студенту, який не дав вичерпної (достатньої) відповіді на питання контрольних завдань та не може назвати джерела інформації навчальної дисципліни.

0-50 балів (незадовільно) - виставляється студентові, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, незнайомий з основною юридичною літературою з дисципліни.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література:

1. Грін О.О. Основи медичного права: навчальний посібник. Альбом схем. Харків: Право, 2020. 377 с.
2. Логвиненко Б.О. Науково-практичний коментар до Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». Київ: Дакор, 2021. 272 с.

3. Медичне право. Підручник. Харитоновна О.І., Булеца С.Б., Стеценко С.Г., Майданник Р.А., Сенюта І.Я., Триньова Я.О., Менджул М.В. Ужгород, ТОВ «РІК-У», 2021. 720 с.
4. Сенюта І. Медичне право: право людини на охорону здоров'я. Монографія. Львів: Астролябія. 2007.
5. Стеценко С.Г. Медичне право України (реалізація та захист прав пацієнтів): Монографія / Стеценко С.Г., Галай В.О. К.: Атіка, 2010. 168 с.
6. Стеценко С.Г., Стеценко В.Ю., Сенюта І.Я. Медичне право України: Підручник / За заг. ред. д.ю.н., проф. С.Г. Стеценка. К.: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. 507 с.
7. Сучасне українське медичне право: Монографія / За заг. ред. С.Г. Стеценка. К.: Атіка, 2010. 496 с.
8. Чеховська І.В. Медичне право України: навчальний посібник / І.В. Чеховська. Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. 480 с.

Додаткова література:

1. Аптечна справа в Україні: нормативно-правове регулювання: зб. док. / упоряд. О. М. Роїна.. – К., 2007. – 402 с.
2. Берн І., Езер Т., Коен Дж., Оверал Дж., Сенюта І. Права людини у сфері охорони здоров'я: практич. посіб. / за наук. ред. І. Сенюти. – Л., 2011. – 528 с.
3. Блавацька О. Б., Зарума Л. Е., Калинюк Т. К., Парновський Б. Л. Правові медичні та фармацевтичні аспекти створення, реалізації і застосування лікарських засобів. – Львів, 2002.
4. Болотіна Н. Медичне право в системі права України // Право України. – 1999. – № 7. – С. 119.
5. Братанюк Л. С. Основи права і законодавства в охороні здоров'я: підруч. – К., 2010. – 544 с.
6. Булеца С. Б. Право фізичної особи на життя та здоров'я (порівняльно-правовий аспект): [Монографія] / С.Б. Булеца. – Ужгород: Ліра, 2006. – 172 с.
7. Волков В., Дешко Л. Медичне право як галузь права, наука і навчальна дисципліна // Правничий часопис Донецького університету. – 2003. – № 2(10). - С. 55.
8. Воробйова Н. Правове регулювання психіатричної допомоги: навч. посіб. для вузів. – К., 2010. – 208 с.
9. Галай В. О. Способи захисту прав пацієнтів в Україні: наук.-практич. посіб. – К., 2009. -72 с.

10. Гладун З. С. Адміністративно-правове регулювання охорони здоров'я населення: Монографія. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 720 с.
11. Гладун З.С. Законодавство України про охорону здоров'я: поняття, зміст, проблеми і перспективи // Законодавство України про охорону здоров'я: збірник нормативних актів. - К.: Юрінком Інтер, 2000. - С. 10.
12. Гладун З.С. Право на здоров'я: політико-правові аспекти // Український часопис прав людини. – 1996. – № 1. – С. 7.
13. Гревцова Р.Ю. Правові питання надання медичної допомоги пацієнтам (Короткий практичний посібник для лікарів). Юридичні рекомендації з підтримки системи стандартизації надання медичної допомоги населенню / заг.ред. Г. Росс, Л. Штейнхаус / Nisare. – К., 2006.
14. Грузєва Т.С. Право на здоров'я в міжнародному і вітчизняному законодавстві // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я в Україні. – 2003. – № 3. – С.71.
15. Державна політика з охорони громадського здоров'я в Україні: навч. посіб. / За ред. І. М. Солоненка, Л. І. Жаліло. – К., 2004. – 116 с.
16. Дешко Л. До питання про визначення охорони здоров'я в законодавстві України // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 4. – С. 65-68.
17. Досвід країн Європи у фінансуванні галузі охорони здоров'я. Уроки для України / за заг. ред. В. Черненко та В. Рудого. – К., 2002. – 112 с.
18. Кальниш В., Москалець Г., Лещук Н. Сучасний стан нормативно-правової бази системи охорони здоров'я України // Ліки України. -2002. – С. 55-57.
19. Карамішев Д. В. Концепція інноваційних перетворень: міжгалузевий підхід до реформування системи охорони здоров'я: державно-управлінські аспекти / Нац. акад.. держ. управління при Президентові України; Харків. регіонал. ін-т. – Х., 2004. – 303 с.
20. Касевич Н. М. Охорона праці та безпека життєдіяльності медичних працівників: підруч. / Н. М. Касевич, К. І. Шаповал. – К., 2010. – 248 с.
21. Кашинцева О.Ю. Правове регулювання біоетичних проблем в громадянському суспільстві // Вісник Академії Адвокатури України. – 2006. - № 1(5).
22. Крьосний Д. І., Васкес Естуардо / Охорона здоров'я в Україні – ліцензування та акредитація: навч. посіб. – К., 2003. – 334 с.
23. Лехан В. М., Лакіза-Сачук Н. М., Войцехівський В. М. та ін.. Стратегічні напрямки розвитку охорони здоров'я в Україні / за заг. ред.. В. М. Лехан. – К., 2001.
24. Мельник В. І. Організаційні і правові аспекти судово-психіатричної експертизи у кримінальному процесі: посібник для судових психіатрів / В. І. Мельник, А. В. Мельник. – К.: Наук. світ, 2005. – 149 с.

25. Медичне право України (правове забезпечення відомчої медицини МВС України): моногр. / С. Г. Стеценко, Т. О. Тихомирова. – К., 2010. – 152 с.
26. Медичне право України (правові засади забезпечення медичного страхування): моногр. / С. Г. Стеценко, В. Ю. Стеценко, Я. М. Шатковський. – К., 2010. – 208 с.
27. Москаленко В.Ф. Стан та формування нормативно-правової бази охорони здоров'я України (1992-1999 рр.) // Проблеми екології та медицини . – 2000. – № 1. – С. 6-7.
28. Назар П. С. Основи медичної етики: навч. посіб. / П. С. Назар, Ю. Г. Віленський. – К., 2002. – 344 с.
29. Обов'язкове медичне страхування в Україні (адміністративно-правові засади запровадження): моногр. / В. Ю. Стеценко. – К., 2010. – 320 с.
30. Охорона здоров'я в регіонах: влада і громада: збірка матеріалів по дослідженню політики стосовно охорони здоров'я в Україні. – О., 2007. – 115 с.
31. Охорона здоров'я та права людини: ресурсний посіб. // Дж. Коен, Т. Езер, П. Мак Адамс, М. Мілоф / пер. з англ. Н. Шевчук; наук. ред. укр.. версії І. Сенюта. – 5-те вид, допов. – Л., 2011. – 600 с.
32. Пашков В. М. Правове регулювання обігу лікарських засобів. – К., 2004. – 160 с.
33. Пашков В. М. Проблеми правового регулювання відносин у сфері охорони здоров'я (господарсько-правовий контекст). – К., 2009. – 448 с.
34. Полешко А. Конференція з питань вдосконалення законодавства в галузі охорони здоров'я // Право України. – 2002. - № 1.
35. Права людини в галузі охорони здоров'я. – Х., 2011. – 176 с.
36. Право на охорону здоров'я у нормативно-правових актах міжнародного та європейського рівня: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. III – IV рівнів акредитації / В. Ф. Москаленко та ін.; ред. В. Ф. Москаленко; Нац. мед. ун-т ім. О. О. Богомольця. – К., 2006. – 295 с.
37. Прасов О. О., Стеценко С. Г. Право людини на медичну допомогу та прокурорські засоби його захисту в Україні: Навчальний посібник. – К., 2010. – 149 с.
38. Радиш Я. Ф. Медичне страхування: Навч. посіб. / Я. Ф. Радиш. – К.: Вид-во НАДУ, 2005. – 88 с.
39. Рудий В. М. Законодавче забезпечення реформи системи охорони здоров'я в Україні. – К., 2005. – 272 с.
40. Сенюта І. Медичне право і Медичний кодекс України: реалії та перспективи // Держава і право: Збірник наукових праць. – Вип. 23. - К., 2004. – С. 163-165.

41. Сенюта І. Право людини на охорону здоров'я як гарантія здійснення права на життя // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2005. – Вип. 41. – С. 23-33.
42. Сенюта І. Біоетичне законодавство України: перспективи становлення та розвитку // Вісник Львівського університету. - Серія юридична. – Львів, 2006. – Вип. 42. – С. 42-49.
43. Сенюта І. Медичний кодекс як основа в реформуванні здоров'я України // Науково-практичний загальномедичний журнал. Український медичний часопис. – 2006. – № 5-6 (3/53). – С. 5-10.
44. Сенюта І. Міжнародно-правові стандарти у сфері охорони здоров'я // Вісник Львівського університету. Сер. юридична. – Вип. 40. – Львів, 2004. – С. 24-36.
45. Сенюта І. Законодавче забезпечення права на охорону здоров'я в Україні: історико-правовий огляд // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – Вип. 39. – Львів, 2004. – С. 59-68.
46. Скомороха В. Конституційне правосуддя і права людини на охорону здоров'я, медичну допомогу і медичне страхування та їх забезпечення державою // Вісник Конституційного Суду України. – 2002. – № 5.
47. Скомороха В. Право людини на охорону здоров'я, медичну допомогу, медичне страхування та конституційне правосуддя // Право України. – 2002. – № 6. – С. 8.
48. Стефанчук Р.О., Зелінський А.М. Право на здоров'я як особисте немайнове право фізичних осіб // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління і права. – 2003. – № 2(6). – С. 40-45
49. Стеценко Г. С., Побережний А. І., Сміянова В. А., Андріївський І. Ю., Гаврилюк О.Ф. Реформа охорони здоров'я в Україні / за ред. проф. О. М. Голяченка. – Тернопіль, 2006. – 160 с.
50. Стеценко С. Г., Шатковська І. В. Медичне право України (правове забезпечення лікарської таємниці): моногр. / С. Г. Стеценко, І. В. Шатковська. – К., 2010. – 144 с.
51. Страхування в галузі охорони здоров'я: навч. посіб. / І. Б. Дячук, І. Я. Сенюта, Х. Я. Терешко, І. І. Фуртак; за заг. ред. І. Я. Сенюти. – Л., 2010. – 216 с.
52. Турак Й. А. Етичні та правові засади медичного втручання: з погляду лікаря-практика. – Ужгород, 2002. – 225 с.
53. Фармацевтика та охорона здоров'я: засади правового регулювання в Україні. – 2-ге вид., оновл. та допов. – К., 2011.

54. Ціборовський О. М. Шляхи систематизації законодавства України у сфері охорони здоров'я / О. М. Ціборовський, С. В. Істомін, В. М. Сорока. – К., 2011. – 72 с.
55. Lekarz a prawa pacjenta. Poradnik prawny. Tomasz Rek, Dariusz Hajdukiewicz. Wolters Kluwer, Oct 6, 2016 – Law – 244 pages.
56. Prawo o działalności leczniczej w praktyce: przekształcenia zakładów opieki zdrowotnej / red. nauk. D. Brzezińska-Grabarczyk, M. Narolski; aut. D. Brzezińska-Grabarczyk [i in.]. Warszawa : Wolters Kluwer Polska, 2012. Sygn.: CZYT. 614.
57. Rafał Stankiewicz, Krajowe systemy ochrony zdrowia a Unia Europejska. Przykład Polski, Wolters Kluwer, Warszawa 2016, ss. 455.

Міжнародно-правові стандарти у сфері охорони здоров'я та прав людини:

1. Венеціанська декларація стосовно невиліковних захворювань. Прийнята 35-ою Всесвітньою медичною асамблеєю, Венеція, Італія, жовтень 1983 р.
2. Гельсінська декларація «Етичні принципи медичних досліджень за участю людини у якості об'єкта дослідження», прийнята 18-ою Генеральною асамблеєю Всесвітньої медичної асоціації, Гельсінкі, Фінляндія, червень 1964 р.
3. Дванадцять принципів організації охорони здоров'я для будь-якої національної системи охорони здоров'я. Прийняті 17-ою Всесвітньою медичною асамблеєю, Нью-Йорк, США, жовтень 1963 р.
4. Декларація Організації Об'єднаних Націй про клонування людини. Прийнята резолюцією 59/280 Генеральної Асамблеї 8 березня 2005 р.
5. Декларація прав людини і особистої свободи медичних працівників, прийнята 37-ою Всесвітньою медичною асамблеєю, Брюссель, Бельгія, 30 жовтня 1985 р.
6. Декларація про евтаназію. Прийнята 39-ю Всесвітньою медичною асамблеєю, Мадрид, Іспанія, жовтень 1987 р.
7. Європейська декларація про політику в галузі дотримання прав пацієнтів у Європі, прийнята Європейською нарадою з прав пацієнтів, Амстердам, 28-30 березня 1994 р. ВООЗ Європейське регіональне бюро
8. Декларація стосовно незалежності і професійної свободи лікаря. Прийнята 38-ою Всесвітньою медичною асамблеєю, Ранчо Міраж, Каліфорнія, США, жовтень 1986 р.

9. Декларація стосовно трансплантації людських органів. Прийнята 39-ою Всесвітньою медичною асамблеєю, Мадрид, Іспанія, жовтень 1987 р.
10. Додатковий протокол до Конвенції про захист прав людини і гідності людини щодо застосування досягнень біології та медицини стосовно заборони клонування людських істот, ухвалений Радою Європи, Париж, 12 січня 1998 г.
11. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню. Рада Європи, Страсбург, 26 листопада 1987 р.
12. Європейська конвенція про соціальну і медичну допомогу. Рада Європи, Париж, 11 грудня 1953 р.
13. Європейська соціальна хартія. Рада Європи, Страсбург, 03 травня 1996 р.
14. Європейська угода про обмін лікувальними субстанціями людського походження. Париж, 15 грудня 1958 р. Додатковий протокол від 29 вересня 1982 р.
15. Європейська хартія прав пацієнтів. Прийнята 15 листопада 2002 р.
16. Європейський кодекс соціального забезпечення. Рада Європи, Страсбург, 16 квітня 1964 р.
17. Женевська декларація, прийнята 2-ою Генеральною асамблеєю Всесвітньої медичної асоціації, Женева, Швейцарія, 01 вересня 1948 р.
18. Загальна декларація прав людини: ООН, 10 грудня 1948 р.
19. Загальна декларація про геном та права людини, прийнята ООН 11 листопада 1997 р.
20. Конвенція про відшкодування працівникам під час професійних захворювань № 18, ухвалена Міжнародною організацією праці 10 червня 1925 р.
21. Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього, ухвалена ООН 09 грудня 1948 р.
22. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину. Рада Європи, Ов'єдо, 4 квітня 1997 р.
23. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, ухвалена Радою Європи 04 листопада 1950 р.
24. Конвенція про права дитини, ухвалена ООН 20 листопада 1989 р.
25. Лісабонська декларація стосовно прав пацієнта, прийнята 34-ою Всесвітньою медичною асоціацією, Лісабон, Португалія, 01 жовтня 1981 р.
26. Міжнародний кодекс медичної етики, прийнятий 3-ою Генеральною асамблеєю Всесвітньої медичної асоціації, Лондон, Англія, жовтень 1949 р. (із змінами).

27. Положення про захист прав та конфіденційність пацієнта, ухвалене Всесвітньою медичною асамблеєю, Будапешт, Угорщина, 01 жовтня 1993 р.
28. Положення про торгівлю живими органами, прийняте 37-ю Всесвітньою медичною асамблеєю, Брюссель, Бельгія, жовтень 1985 р.
29. Положення щодо доступності медичної допомоги, ухвалена 40-ою Всесвітньою медичною асамблеєю, Відень, Австрія, 01 вересня 1988 р.
30. Рекомендація щодо охорони здоров'я працівників на місцях роботи № 97, ухвалена Міжнародною організацією праці 25 червня 1953 р.
31. Сіднейська декларація стосовно смерті, ухвалена 22-ою Всесвітньою медичною асамблеєю, Сідней, Австралія, серпень 1968 р.
32. Статут Всесвітньої організації охорони здоров'я, прийнятий 22 липня 1946 р.
33. Хартія Співтовариства про основні соціальні права працівників, ухвалена ЄЕС 09 грудня 1989 р.

Законодавство:

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – стаття 141.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України від 03.10.2003 року – 2003 р., № 40, стаття 356;
3. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19.11.1992 р. № 2801-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - № 4. – стаття 19.
4. Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» від 19.10.2017 року № 2168-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2018. – № 5. – Ст. 31.
5. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24.02.1994 р. № 4004-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 27. - Ст. 218.
6. Закон України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 р. № 2402-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 30. – Ст. 142.
7. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 р. № 1023-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 30. – Ст. 379.
8. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
9. Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 р. № 2297-VI // Урядовий кур'єр від 07.07.2010. – № 122.

10. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» від 06.04.2000 р. № 1645-III // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 38. – Ст. 321.
11. Закон України «Про протидію захворюванню на туберкульоз» 05.07.2001 № 2586-III // Відомості Верховної Ради України від 07.12.2001 – 2001 р., № 49, стаття 258.
12. Закон України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» від 12.12.1991 р. № 1972-XII // Голос України від 09.01.1992.
13. Концепція розвитку охорони здоров'я населення України: Указ Президента України від 07.12.2000 р. № 1313/2000 // Офіційний вісник України від 22.12.2000. – 2000. – № 49. – Т. 1. – с. 5. – ст. 2116.
14. Програма подання громадянам гарантованої державою безоплатної медичної допомоги, затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.2002 р. № 955 // Офіційний вісник України від 26.07.2002. – 2002. – № 28. – с. 73. – ст. 1324.
15. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання медичної допомоги іноземцям та особам без громадянства, які постійно проживають або тимчасово перебувають на території України, які звернулися із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, стосовно яких прийнято рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, та яких визнано біженцями або особами, які потребують додаткового захисту» від 19.04.2014 р. № 121 // Офіційний вісник України від 16.05.2014. – 2014. – № 37. – с. 32. – ст. 988
16. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних закладах охорони здоров'я та вищих медичних закладах освіти» від 17.09.1996 р. № 1138 // Урядовий кур'єр від 26.09.1996.
17. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 66 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) постанови Кабінету Міністрів України "Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних закладах охорони здоров'я і вищих медичних учбових закладах" (справа про платні медичні послуги) від 25.11.1998 р. № 15-рп/98 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 50.
18. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 49 Конституції України в державних і

комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно (справа про безоплатну медичну допомогу) від 29.05.2002 р. № 10-рп/2002 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 23.

19. Етичний кодекс лікаря України, прийнятий і підписаний на Всеукраїнському з'їзді лікарських організацій та X З'їзді Всеукраїнського лікарського товариства від 27.09.2009 р.
20. Етичний кодекс лікаря України фармацевтичних працівників України, прийнятий VI Національним з'їздом фармацевтів України від 15-17.09.2010 р.

12. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Офіційний сайт Верховної Ради України: www.rada.gov.ua;
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: www.nbuv.gov.ua;
3. Офіційний веб-портал "Судова влада України": <https://court.gov.ua/>
4. Єдиний державний реєстр судових рішень: <http://www.reyestr.court.gov.ua/>